

Van de verhoudingen tussen de machten der wereld, van de politiek van de bezittende en heersende klassen, van de ontwikkeling van het in het komende halfjaar zal eflingen of in December 1947 in België het volgende Internationale Socialistencongres zal worden gehouden en zo ja, welke inhoud de besprekingen zullen hebben. Niet in dit zin, dat elk socialistische politiek moet rekenen met de politiek der heersende klassen, maar in de betekenis, dat deze socialistische geen stap verder kunnen gaan op het gebied van internationale samenwerking als de nationale apparaten hen deze niet hebben voor gedaan. Hetmede zijn zij getekend en hierdoor zijn zij als socialist ten eode opgeschreven.

EEN NIEUW STAKINGSGOLF IN BELGIË.

Dertig maanden lang hebben de Belgische arbeiders de raadgevingen van hun vakverenigingsbestuurders gevolgd en zich voor de kapitalistische opbouw ingezet. De winkels vlooden over van artikelen, die bijna alle zonder bon verkrijgbaar zijn. Bijv. vlees, groenten, sinaasappelen, bananen, tabak, chocolade enz. De Belgische arbeiders hebben evenwel, zoals al sinds lange tijd, in België, want zij kunnen zich niets van dit alles aanschaffen, hun loonsakje is ontoereikend, hun portemonnee is leeg. De prijzen stijgen. In de laatste maanden werden dit van gas, elektriciteit en kolen verhoogd. En verwacht men verhoging der huren en een omhooggaan van tarieven van de transportmiddelen (tram, spoorwegen).

Een buitengewoon congres van de F.G.A.B. het Belgische Vakverbond heeft vergeefs beproefd, de ontvreemding der machines te temperen.

Maandag 7 Juni, brak in de Boringse (Zuid België) een mijnwerkersstaking uit. Dinsdag, algemeen staking van het tramperoneel in Antwerpen. Woensdag 6500 arbeiders in de metaal-industrie in Charleroi leggen het werk neer. De arbeiders van het A.C.L.B. bedrijf vormen stakingposten en roepen andere bedrijven tot solidariteitsstakingen op. Groepen van honderden stakers gingen van bedrijf tot bedrijf.

De oorzaken van al deze stakingen is een toegeslagde loonverhoging van 500 fr., die evenwel niet uitbetaald worden.

Aan het einde van de week hadden 2500 metaalarbeiders in Charleroi het werk stilgelegd. Het tramperoneel, dat reeds op de 2de Juni een staking van 24

uur, als waarschuwing, had doorgevoerd, heeft in Brussel een zelfde staking geproclameerd.

Een reeks van metaalbedrijven in het Zuiden van België liggen eveneens stil. De vakbonden centrale verklaart openlijk: dat de staking in de "Construction Mécanique" in Charleroi "bittert". En voegt er aan toe, dat zij dat beweging onmogelijk goed kan heuren. De Belgische pers, die aan tinnidfront met de vakverenigingsbonden vorst, heeft een hets-campagne tegen deze stakingen ontworpen.

Niet alin gaan de stakingen verder. In de "Construction Mécanique" in Charleroi, stonden 81,5% van de arbeiders, tegen het advies van de vakbonden centrale in, voor voortzetting van de staking.

Toch vons deze staking nog in een verandering van de vakbond plaats.

SPARTACUS IN TWENTE.

In verband met de districtsaankomsten van Spartacus-lesers hebben we in Twente gemeind dit samen te moeten laten vallen met een weekende. Dit weekende zullen we naast de propaganda voor onze krant in het taken gebied van de slifkotie.

De Lutte, in de omgeving van Oldenzaal, hebben we kennelijk nikkelen, en iedere Twentenaar kent deze mooi omgeving en weet, dat naast de ernst van de samenkomst, deze streek zeer zeker voldoende ontspanning biedt. Het weekende zal gehouden worden op zaterdag en zondag 12 en 13 Juli. Tot 1 Juli kan men zich voor de inoming wenden tot A. de Rooft, Gerard Dorst, 26 Hengelo (O). Nadere mededelingen over prijs en programma volgen. De prijs zal zo lang mogelijk gehouden worden.

NOODUITGAVE "SPARTACUS". 8 Maart 1947.

Ondanks alles.

Int. Instituut
Sec. Geschiedenis
Amsterdam

De vorige week zijn onze lezers zonder enig bericht gebleven over de stand van zaken in ons weekblad. Dat was niet alleen een nieuwe tegenslag voor onze lezers, in het bijzonder was dat ook het geval voor de administratie en redactie van Spartacus. Wy waren er n.l. naar wy meenden in geslagen een noodoplossing voor enkele weken te vinden, toen wy, hangende het conflict met onze vroegere drukker, een andere, kleine, drukker bereid hadden gevonden, voorlopig een kleine krant te verzorgen. Helaas stelde ook deze ons op nieuw, onverwacht, aan het einde van de week voor het feit dat hy weigerde te drukken. Het heeft geen zin zijn motieven te vermelden. De waren kennelijk gezocht. Opnieuw werd onze overtuiging bevestigd, dat men meent Spartacus te moeten dood drukken. En zal een drukker worden gevonden, die bereid is het vrye uitdragen van het arbeiderswoord, zoals Spartacus meent dat het gesproken moet worden, mogelijk te maken. En galler, dan onze tegenstanders dat hier is, hopen wy daarin te slagen. En de financiële moeilijkheden, welke wy bestaan. Maar zoals wy in onze vorige Noodkrant reeds mededeelden, zy waren niet van dien aard, dat een weigering om te drukken gemotiveerd was. Maar nu wy er eenmaal voorstaan, om die kwestie op te lossen, nu gevoelen niet alleen wy, maar geheel onze kring van sympathiserenden dat ook deze zyde van het vraagstuk dient te worden opgelost. Zondag 23 Februari werd te Amsterdam een kleine Spartacus byeenkomst gehouden in verband met de herdenking van de Februarie staking van 1941. Op deze goed geslaagde byeenkomst, na een bespreking van de stand van zaken, door allen een offer gebracht. De opbrengst bedroeg niet minder dan f.74.50. Maar niet alleen deze Amsterdamse vergadering gaf ons een bewys van medeleven en doorzetten. Rotterdam kwam met een firste bydrage. Deventer kameraden sprongen in de bres, zonden f.25.- en deden de belofte dat zy hun insameling voort zouden zetten. Van lezers en sympathiserenden kwamen gelden in. Alle kameraden, die ons van her en der brieven zonden, gepaard gaande met vrijwillige bydragen, bronger wy onze hartelyke dank. Alle gelden zullen worden vergoed, antwoort in Spartacus, of in eventueel nog verschynende Noodkranten. Het tinnen gekomen totaal bedrag is intussen reeds gestegen tot boven de f.300.-. Hierby gaat een circulaire, van een comité dat zich inmiddels heeft gevormd: het comité "Trotz alledem" (Ondanks alles). Het in de circulaire genoemde bedrag, dat benodigd zal zyn, om Spartacus uit de directe moeilijkheden te helpen, n.l. f.800.-, is een zeer bescheiden raming. Het zal een ieder duidelijk zyn, dat naarmate wy er in zullen slagen, dit bedrag te overtreffen, een reserve kan worden gevormd, ter voorkoming van soortgelijke moeilijkheden, als wy nu een keer hebben ondervonden en om de propaganda etoiger aan te vatten. Vrienden van Spartacus, leest de bygevoegde circulaire. Geeft Uw bydrage. Besluit mee te doenaan de actie "Trotz alledem". Vraagt steunlysten. Gaat aan het werk. Spartacus is een slag toegebracht. Maar Spartacus is niet verslagen. Spartacus vertegenwoordigt de wil tot vrywording van de arbeidersklasse. De wil tot zelfbevrijding. Ons Weekblad keert terug. Het keert terug, omdat een wal van stydbare kameraden zich om haar verzamelen.

Eerst verantwoording comité "Trotz alledem".

A'dam coll. 23 Febr. f.74.50; V.S.V. Rdam f.50.-; E.K. te A. f.5.-; Kam. Deventer 25.-; E.V. te H. f.10.-; P.v.d.H. te R. f.2.50; Conf. Spartacus f.151.40; totaal f.318.40.

Proletariers aller landen verenigt U.

De positie van een stygerpaal, tussen schip en wal, lykt my ver van aantlokkelyk. Immers, de stygerpaal is voorbestemd om op den duur onder de druk en wrijving versplinterd te worden.

In deze positie verkeert ongeveer het huidige kapitalistische Europa. Zyn jonge kracht is vergaan. Twee wereldoorlogen verbraken voor hem het van economische met de overige wereld en deden het in de economische ontwikkeling nog sterker achterop geraken. Zyn verscheuring en versplintering tussen de gevormde grote wereldmachten, dreigt tot een katastrofale positie te leiden. Schip en wal, Amerika en Rusland, naderen in hun tegenstellingen steeds meer, en steeds meer bedreigt Europa met inbegrip van Engeland de totale vernietiging.

Deze positie dwingt de Europese staten tot een krampachtig verweer. Enerzijds richt zich dit op een nationale kapitalistische plan-economie, ten einde iets van de welvaartsmogelykheden te behouden en te herstellen en om een geordend verweer tegen het steeds meer alles beheersende dollarkapitaal te voeren.

Anderzijds wordt deze geschokte en reeds zwaar belaste economische positie ondraaglyk gedrukt door de militaire lasten. Lasten, die gericht zyn op een desnoods gewildig verweer tegen de opdringende Russische economische en politieke macht.

In dit verweer, dat de levensbelangen van de West-Europese kapitalisten betreft, is evenzeer als voor de nodige kapitaalsinvesteringen de machtige Amerikaanse hulp onontbeerlyk. Europa houdt, gepaard gaande met de nationale bevrydingsstryd der gekoloniseerde volken, gedwongen uitverkoop van zyn machtsposities in deze gebieden. Gegadigde daarvoor is Amerika, al gaat dit onder het mom van bevryding van Frans-Indo-China, India en Indonesië.

Begrypelyk is, dat by een zodanige versplintering en dreigende ondergang, in de hoofden van de machthebbers van Europa gedachten ontstaan naar samenwerking tussen de verschillende bedreigde Europese landen, om daardoor sterker te staan in de imperialistische wereldstryd. Van deze gezichtshoek uit moeten wy de op 4 Maart te Duinkerken ondeteekende Engels-Franse Alliantie beschouwen. Het is niet alleen een militaire overeenkomst, die ogenschynlyk alleen is gericht tegen een mogelyk toekomstige nieuwe Duitse agressie, maar zy beoogt ook een overleg over alle economische kwesties van beide landen. Daarby bestaat ongetwyfeld het perspectief, dat andere West-Europese landen zich by het verdrag zullen aansluiten.

Begrypelyk is, dat de beide grote machten, Amerika en Rusland deze politieke gebeurtenissen met de grootste aandacht volgen en zich afvragen in hoeverre die politiek voor hen aanvaardbaar is.

De samenwerking van de West-Europese landen zal gebaseerd moeten zyn op een co-ordinatie van de geleide economie van die landen. D.w.z. West-Europese blokvorming. Onder andere verhoudingen dan voorheen, keert voor Europa de kwestie terug, door Hitler-Duitsland gesteld: een gesloten optredend en totalitair Europa.

De drang der omstandigheden stelt het probleem iedere dag. Pers en politieke schryven en spraken er over, bestrijden de gedachte of propagieren haar. Begrypelyk is, dat onder die omstandigheden, de steeds sterker uitgebuit wordende grote massa, keuze, vaak fanatieke keuze doet tussen geleide of vrye economie en op dezelfde wyze over de vraag: Rusland, Amerika of Europa.

Wy constateren in Engeland en in Frankryk, in België zowel als in Nederland, kapitalistische plan-politiek; streven naar kolonies en economische blokvorming; en politieke stromingen in de richting van Russische of Amerikaanse sympathien. Dat alles gaat gekleed in verschillende ideologien en vindt plaats op de grondslag van allerlei partijen. De grote massa wordt daarmee nog op slechtouwen genomen. Zy, meer dan wat ook, bevindt zich tussen schip en wal. Aan eigen machtvorming wordt helaas nog weinig gedacht. Nog is zy gevangen door burgerlyke, met inbegrip van staats-socialistische ideeën.

Zo zien wy in Frankryk het plan Monet, in Nederland het Raamplan en in Engeland het onlangs verschenen nieuwe Wit-boek.

Zo zien wy de sociaal-democratie zich richten op West-Europese samenwerking met de toch nodige financiële steun van Amerika en daartegenover de Stalinistische partijen als vooruit geschoven en krachtiger geworden posten voor het Russische staatskapitalisme.

In Frankryk, dat zowel indistueel als agrarisch zeer achterlyk is en waar, by een schreeuwend tekort aan industrie-arbeiders, de landbouw arbeidskrachten vreet, is de economische positie ontzaglyk moeilyk. Maar dat is ook het geval met de politieke verhoudingen. Een groeiende Katholieke semi-fascistische party, een eveneens sterke Stalinistische party en daartussen, op de wip, een slinkende sociaal-democratie. Van burgerlyk democratisch standpunt bezien geeft dit aanleiding tot de zonderlingste politieke verhoudingen, sterk beheerst door de internationale situatie. Voor de presidentsverkiezing lagen de verhoudingen zo scherp, dat de laatste van de vele kabinetscrississen niet kon worden opgelost door de opdracht tot het vormen van een regering te geven aan een van de grote partijen. Ook samenwerking tussen die partijen bleek toen niet mogelyk. Aan den leider van de verreweg kleinste party, die der Sociaal-democratie, aan Leon Blum, werd de opdracht verstrekt. Deze moest overgaan tot de van burgerlyk democratisch standpunt bedenkelijke oplossing, een zuiver Sociaal-democratische regering samen te stellen.

By de presidentsverkiezing, wederom, werd niet iemand gekozen van de grote partijen, maar opnieuw een sociaal-democraat: Vincent Auriol. Toen trad, om parlementair-formele redenen, de regering Blum af en alweer werd de opdracht verstrekt aan... een sociaal-democraat, die er echter, na ingespannen arbeid, toch eindelijk in slaagde een coalitie-kabinet van twyfelachtige kracht samen te stellen.

Het meest opvallende daarby was wel, om de bezetting van het Ministerie van Oorlog tussen de partijen een heftige stryd werd gestreden, waarby ten slotte de Stalinisten met de prys gingen stryken.

Anders was het gesteld met het ministerie voor de voedselvoorziening. Geen van de partijen voelde zich geroepen het Franse volk door middel van dit departement te verzorgen elk nodigde zyn tegenstander het waarlyk "Franse beleeftheid uit: 'A vous l'honneur, Monsieur'". (Aan u de eer, mynheer.).

Er was in Frankryk geen minister voor de voedselvoorziening te vinden. Men moest het doen met een aantal secretarissen-generaal. Ook in het huidige Frankryk, ook voor de Stalinisten gelid dat kanonnen waarde-voller zyn dan boter. De vraag is daar aan de orde, wie de kanonnen beheersen zal. Overigens werd de positie van de Stalinisten in het kabinet zeer bescheiden gehouden.

Onderussen geeft telkenmale de Franse arbeidersklasse door stakingen te kennen dat zy onwillig is om als stygerpaal te worden versplinterd. Zy doet dit nog grotendeels met oude middelen, zy het dan dat zy er blyk van geeft niet meer te rekenen op de officiële vakbeweging, het stalinisme en de sociaal-democratie. Maar ze verontrust het economisch leven en op den duur zal zy door de ervaringen in de stryd leren begrypen, dat nieuwe wegen zullen moeten worden ingeslagen. De Franse regering weet dit evenzeer en in zyn laatste redevoering heeft de minister-president Ramadier duidelyk te kennen gegeven, dat, wanneer het Franse volk zich aan de regeringspolitiek niet onderwerpt, de weg geopend zal worden naar een meer uitgesproken autoritair, d.w.z. neo-fascistisch bewind.

Van Weimar tot Hitler. Wie ziet niet deze parallel? Ook in dit opzicht bevinden wy ons tussen schip en wal.

.o.o.o.o.o.o.o.o.o.

K E T T E R J A C H T in de E.V.G.

De uitslag van het E.V.G. congres is, naar de uiterlyke omstandigheden te beoordeelen, tot op heden een succes voor de C.P.N. leiding geworder. Op zo goed als alle punten is de overwinning behaald en wie de C.P.N. taktiek kent, begrypt dat dit ten spoedigste en volledig moet worden uitgebuit. Dit is de ketterjacht op de "opstandige" elementen in de E.V.G. nu eerst met recht begonnen. Natuurlyk was dit ook voor het congres reeds het geval, doch toen geschiedde het min of meer ondergronds. Nu tradt men openlyk met zyn bedoelingen naar voren. Allereerst tra

S

II
lig.
sam.

natio-
nrecht
in hen
sterkt,
an de
meer
leven
in bo-
gevolg
mvang
s een
is, dat
n door
ht van
erogen
beant-
erhou-
en met
ht) of
rorde-
epaard
t meer
k, dat
pali-
gen in
sire en
t naar
ht?

Kroon.

en on-
artikel
geba-
lich en
gehele
e zich
voor-
rijding
ange-
Neder-
it om-
litieke
ndt in

nenen.
ons de
aan-
door
demo-
Zaken,
mede
draagt
et ligt
kel tot
in Van
en wij,
e tref-
die uit

"No

Hee vo
voering
ber 191
voor, d
recht b
werden
zij ver
Duitsla
einde
steden
strijd v
op het
zijn da
was, t
„Duits
met de
dat he
te capi

Na de
se kan
deze b
in wer
van h
bunge
opgeh
is ken
in het
gehele
weg n
gaan
gehou
naren
uit de
een v
te zij
centra
staat
hebbe
heid
een s
denk
dat m
met h

Dat
een
pen
-da
in d
een o
onm
tieke
duct
weze
indus
wijk
bard
voor
naak
was
de v
de k
over
ren
Hoe
als
gelli
n o
telk
roo
afbr

No. 11

IS

IL
Ing-
dan

ratio-
macht
in hen
sterkt,
an de
a meet
leven
in bo-
gevolg
mvang
s een
is, dat
n door
ht van
erogen
beant-
erhou-
en met
ht) of
horde-
epaard
t meer
jk, dat
palet-
gen in
aire en
t naar
cht?

Kroon.

len on-
artikel
geba-
nche en
gehele
e zich
voor-
rijding
aange-
Neder-
t om-
litieke
ndt in

nenen.
ns de
aan-
door
demo-
Zaken.
mede
draagt
et ligt
el tot
n Van
en wij,
e tref-
die uit

4.

Allereerst tracht men als vanzelfsprekend "Rotterdam te zuiveren" en de bedrijfspgroep bouwvak kreeg daarvan de primeur. Reeds vóór het congres ging het daar trouwens al wonderlijk toe. Het bestuur had op volkomen reglementaire wijze enkele ledenvergaderingen uit geschre- ven. Alleen had men verzocht aan het verzoek te voldoen om ook een bestuurder van de landelijke bedrijfspgroep tot het geven van "toe- lichting" uit te nodigen, omdat men op het standpunt stond dat men voor die toelichting geen hoofdbestuurder nodig had en men het zelf wel kon doen. Op deze vergaderingen werd, eveneens volkomen reglemen- tair een afvaardiging van 12 leden gekozen. Met een en ander kon echter de landelijke leiding, by monde van Boelaerts, niet accoord gaan, en eiste, dat van de 12 gekozenen tenminste 6 voorstanders van het fusie-rapport (lees C.P.N. aanhangers) moesten zijn. Toen de le- den vergadering deze eis niet invilligde, ging men met een aantal leden (lees weer C.P.N. elementen) afzonderlijk vergaderen en koos daar overeens 6 afgevaardigden. Dat dit by de aanvang van het congres strubbeling veroorzaakte, is te begrypen, door de kwestie wer door Blokhyl, met een beroep op het verloop van het congres, in dier voe- ge opgelost, dat 6 van de normaal gekozen afgevaardigden zouden af- vallen en daarvoor de 6 C.P.N. mametjes in de plaats zouden komen. Spoedig na afloop van het congres kregen de leden van de Rotterdamse bedrijfspgroep een op 10 Februarie gedateerde circulaire, waarin zy wer- den uitgenodigd tot een buitengewone ledenvergadering op 16 Februa- rie. Evenwel, deze vergadering ging niet uit van de plaatselijke, doch van de landelijke leiding. Als motief de rvoor gold, dat er zodanige tegenstellingen bestonden, dat deze noodzakelykerwys uit de weg moes- ten worden gerund.

Wie spreekt daar over democratie?

Op de vergadering zelf zou het echter "nog democratischer" worden. Eerst een discussie wie het eerst het woord zou voeren. De plaatse- lyke of de landelijke leiding? Uiteindelijk sprak het eerst Boelaerts, die de gebruikelijke tirades over de eenheid ten beste gaf, sterk nu in de wetenschap, dat by de congres beslissing tot steun had. Hy zei 8.15: dat hier een beslissende uitspraak moest vallen. Doch ongeacht deze uitspraak had de landelijke leiding toch haar standpunt reeds bepaald.

Hy toonde daarmee duidelyk aan, waardig te zijn on straks in het n nieuwe A.N.V.B. opgenomen te worden. Daar immers zal een dergelyke houding de normale zijn.

In antwoord hierop hield de voorzitter van de plaatselijke bedrijfspgroep, C. van Oosterwyk, een betoog, waarin hy nog eens op het verraad van de fusie inging. Zyn argumentatie was onsdig sterk, dat het voor Boelaerts c.s. zeer moeilik was deze met tegenargumenten te ontzenu- wen. En toen men dan ook ten slotte tot stemming en verkiezing van een nieuw bestuur wilde overgaan, ontstond een zodanig tumult, dat tot schorsing van de vergadering werd besloten.

Er was echter nog iets zeer freppants in deze vergadering. Het was n.l. zeer vreemd en aan verschillende opgevallen, dat er door sove- velen geoordeeld werd tegen het zittende bestuur. Dat was in flagrante tegenstelling tot vorige vergaderingen. Maar, de controle was citmaal by de aanvang van de byeenkomst in handen geweest van de volgelingen van Boelaerts c.s. By her-controle door het bestuur bleek nu, dat er een groot aantal elementen aanwezig moet zijn geweest, dat geen lid was.

De adressen van de aanwezigen zijn aan het bestuur bekend, dat nu een ernstig onderzoek instelt.

Ziet hier een prachtig staaltje van democratie niet alleen, doch ook een voorbeeld van wat andere bedrijfspgroepen, die niet "zuiver" zijn, te wachten staat.

"Te vuur en te zwaard" zei Mohamed reeds. En de stalinistische E.V. C. leiding heeft deze zinspreuk tot de hare gemaakt.

Seker zullen nog vele Trotskistische- Spartacistische- Anargistische onzuiveren op het slagveld van de E.V.C. moeten sneven.

Rotterdam, 10 februari 1934.

"No

Hoe vo
voering
ber 191
voor, d
recht b
werden
zij ver
Duitsla
einde
steden
strijd v
op het
zijn da
was te
„Duits
met de
dat he
te cap

Na de
se kan
deze b
in ver
van h
bunge
opgeh
is ken
in het
gehele
weg n
gaan
gehou
naren
uit de
een v
te zij
centre
staat
hebb
heid
een s
denk
dat n
met

Dat
een
pen
-A
in d
een
omni
tieke
duct
weze
indus
wijke
bard
voor
naak
was
de v
de l
over
ren
Hoe
als
gel
7 d
telle
roo
afbr

15 Maart 1947

PRIJS 15 CENT

7e Jaargang No. 11

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f. 1,95 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te Afdam.

Van de Kroon en Van den Tempel.

De lezer herinnert zich vermoedelijk nog wel hoe het bezoek van hoge militaire autoriteiten, Kruls en Helfrich, aan de Kroon, nu ongeveer drie maanden geleden, een klein stormpje deed opgaan in de burgerlijk democratische pers. Dat bezoek diende om H.M. op de hoogte te brengen van de stemming van bezorgdheid, die onder het militaire kader leefde, met betrekking tot de regeringspolitiek ten aanzien van Indonesië. Men vroeg zich in de democratische wereld af, waarom deze hoge militaire ambtenaren zich of meer ongeoorloofd, dat de heren Kruls c.s. achter de rug van de regering om invloed op de regeringspolitiek trachtten uit te oefenen.

Ook wij zagen in dit alles aanleiding om in een artikel „Kroon en Kruls” het gebeuren te belichten. Wij hebben er toen de aandacht op gevestigd, dat de burgerlijke pers zich in het algemeen er van onthield, om in haar kritiek, ook de houding van de Kroon aan een onderzoek te onderwerpen. Sedert de overwinning in 1848 van de liberale bourgeoisie, mocht dit land worden gerangschikt onder de burgerlijk-democratische staten. Sedertdien is hier het parlement bestaande uit een Eerste en Tweede Kamer, de wetgevende macht. De ministers worden wel is waar benoemd door de Kroon, doch dit was meer bedoeld als vorm.

Immers zij zijn van de Kamers afhankelijk omdat de financiële middelen door die Kamers bij wet moeten worden beschikbaar gesteld.

De ministeries waren dus afhankelijk van het parlement en aan dit parlement ook verantwoordelijk. De Kroon daarentegen werd onschendbaar, hetgeen natuurlijk ook inhield, dat zij zich buiten de politieke geschillen diende te houden.

In ons reeds genoemde artikel vestigden wij er dus de aandacht op, dat de kritiek zich in dit geval niet diende te beperken tot de heren Kruls en Helfrich, maar dat ook de houding van de Kroon in de beoordeling moest worden betrokken. En in dit verband wezen wij er op, dat het voor het vorstenhuis zeer verleidelijk moest zijn, om in dit tijdvak van

de geschiedenis, nu allerlei machtsverschuivingen te constateren zijn, iets terug te winnen van de rond 1848 verloren gegane stellingen.

De oorlogsjaren hebben de Kroon veroorloofd zich weer direct met de Nederlandse politiek bezig te houden. Byzantijnse verering voor het vorstenhuis, ook in de dagen van nu weer zo treffend waar te nemen, en welbewust streven van de meest-reactionairen, maken een pogen tot herstel van meer werkelijke koninklijke macht wel heel gemakkelijk.

Van de Tempel.

Wie de strijd van destijds, de strijd van de jonge opkomende bourgeoisie, waar ook gevoerd, nog eens herleest, die weet hoe de wetgevende vergadering, de volksvertegenwoordiging en de aan haar verantwoordelijke ministeries, gezien werden als de Tempel der vrijheid, der welvaart en der gerechtigheid. Zo zag haar de bourgeoisie. Koning Willem II van zijn kant kon niet anders dan constateren: „Men wil van mij een constitutionele koning maken, gelijkende op de goden der heidenen, die een mond hebben en niet spreken, die voeten hebben en niet gaan kunnen.”

De Tempel is in gevaar. De bourgeoisie noch het kapitalisme zelf zijn jong meer. Zijn eerste schreden zette het kapitalisme onder de beschermende leiding van den absoluten vorst. Aan de top van de Staat de vorst en zijn hofadel, die de voortgebrachte rijkdommen naar zich deden vloeien.

De jonge en steeds krachtiger wordende bourgeoisie stelde daaraan paal en perk en nam de teugels van de Staat zelf in handen.

Ja, wel is er veel veranderd. De Tempel is in gevaar. Het kapitalisme is veranderd. De bourgeoisie keert op haar schreden terug.

Uit de inhoud:

- 1) Wij zijn er en wij blijven er.
- 2) Van poort tot poort.
- 3) Spartacus, E.V.C. en economische actie.

Grote wereldconcerns en het internationale financierskapitaal trekken de macht aan zich. Gehele staten worden van hen afhankelijk en dit alles is enorm versterkt, door de economische gevolgen van de oorlog. De staten zien zich meer en meer gedwongen het gehele economische leven te organiseren. Zij zijn daartoe van bovenaf gedwongen, hetgeen tot gevolg heeft, dat het voor de enorm in omvang toegenomen arbeidersklasse slechts een uit de historie te verklaren illusie is, dat zij de Tempel zou kunnen veroveren door middel van het stembiljet. De macht van het parlement neemt allang zienderogen af. Deze Tempel uit het verleden beantwoordt niet meer aan de machtsverhoudingen. De ministeries gaan regeren met een „plein-pouvoir” (een volmacht) of met Koninklijke besluiten en Verordeningen. Machtsverschuiving, gepaard gaande, althans naar beneden, met meer autoritair bestuur. Is het begrijpelijk, dat onder die verhoudingen ook in de paleizen en gestund door de opvattingen in conservatieve partij-politieke, militaire en andere kringen de gedachte groeit naar een meer werkelijke vorstelijke macht?

De Tempel en de Kroon.

Dit alles werd met andere woorden ongeveer ook besproken in ons artikel „Kroon en Kruls”. Het was vooral gebaseerd op de kwestie Kruls-Helfrich en daarnaast op het feit, dat door de gehele pers, met inbegrip van die welke zich vooruitstrevend noemt bij iedere voorkomende gelegenheid, na de bevrijding een weêr, zoetelijke toon wordt aangeslagen tegenover leden van het Nederlandse vorstelijke huis. Ons inzicht omtrent de ontwikkeling van het politieke en staatkundige leven, vond en vindt in dit alles bevestiging.

Er is dezer dagen een boek verschenen. De lezer van dit artikel vergeve ons de woordspeling waartoe ons dit werk aanleiding gaf. Het is n.l. geschreven door Dr. Jan van den Tempel, sociaal-democratisch oud-minister van Sociale Zaken, die als lid van het kabinet-De Geer mede naar Londen uitweek. Het boek draagt de titel „Nederland in Londen”. Het ligt niet in onze bedoeling in dit artikel tot een bespreking van de mémoires van Van den Tempel te komen. Slechts willen wij verrast als wij zelf waren over de treffende bevestiging onzer inzichten, die uit